

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Prima Pars Et Prima Secundæ Divi Thomæ Complectvntvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores & praxim spectantes, quæ peculiarem cum
Scholasticis habent connexionem, declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1659

Sect. VII. Argumenta contententia actus ad causam liberè datam secutos
extra statum libertatis, esse peccata.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13718

omissionis, quia ab omissione originaliter haurit malitiam, ideo enim malus est hic & nunc actus studendi, quia omisso Sacri quam causat, est mala, & quo genere malitiae omisso est mala, malus etiam est actus illam causans, sine autem dicendus commissionis peccatum an omissionis, quaestio magna ex parte est de nomine, verius tamen est quod diximus, tum ob rationem datam, tum quia praecipiens auditionem Sacri, prohibet eadem operam omnia illius impedimenta, sicut qui praecipit finem praecipit media: unde qui dat causam omissioni illius actus, facit aliquid contra praceptum positivum audiendi Sacrum, & consequenter committit, moraliter saltem, peccatum omissionis, cum peccatum contra praceptum positivum sit peccatum omissionis. In ordine tamen ad confessionem faciunt unum peccatum, sicut actus externus & internus, quidquid sit de Metaphysica malitiarum distinctione.

Qui praecipit finem, eadem operam praecipit media.

V.
Virum omisso extra statum libertatis, vel tempore impotentia sit peccatum.

Quaeres tertio: utrum omisso extra statum libertatis, in ebrietate scilicet, somno, &c. secuta ad causam liberè datam, sit peccatum. Quod de statu amissa libertatis dicitur, dici etiam debet de impotentia omni ex quacunque causa orta, ut si sacerdos in mari existens abjecisset brevium, & similia. Quaestio etiam aequaliter procedit de omissione & actu positivo; non quidem utrum quae in statu impotentiae aut necessitatis eveniunt mereantur novam poenam, hoc namque omnes negant, sed utrum sint peccata, licet moraliter eadem cum actu libero, ad quem sequuntur: ut communiter dici solet de actu externo cum interno.

VI.
Si prius quis doleat de causa data, quam tempore executionis accedat, effectus secutus non erit peccatum.

Prima conclusio: qui causam dedit effectui malo, extra statum potentiae aut libertatis secuturo, si doleat se causam dedisse antequam tempus executionis adveniat, effectus ille postea secutus non erit peccatum. In hac conclusione conveniunt omnes: & probatur, nam alioqui sequeretur simul posse hominem esse in gratia & peccato, ut si post datam causam, projectum verbi gratia brevium, vel emissam sagittam, prius actum contritionis eliciat, quam tempus praecipi vel malum eveniat. Imò sequitur eum in caelo vel purgatorio peccare, si contritus prius moriatur, vel quod gratiam Dei perdat in somno, quod omnes reprehendunt in Marsilio, qui solus haec asseruisse videtur.

VII.
Effectus extra statum libertatis secutus aliquando est peccatum.

Secunda Conclusio: effectus extra statum libertatis aut potentiae ad causam liberè datam secutus, interdum est peccatum. Hoc clarè constare videtur in ebrietate, quam omnes fatentur esse peccatum, haec tamen quando contingit, certum est non dari libertatem, cum ebrietas primo instanti quo est, tollat libertatem. Idem etiam in aliis quibusdam, ut in actuali hominis jugulatione contingit.

VIII.
Alius ob omissionem extra statum libertatis aut potentiam, ad causam liberè datam sequentes, ut plurimum non sunt peccata.

Tertia Conclusio: actus tamen & omisso extra statum libertatis vel potentiae secuta ad causam liberè datam, plerumque non sunt peccatum, sed tantum effectus peccati prius positi: ita Vasquez hic, Disp. 94. cap. 3. Azorius lib. 4. cap. 3. q. 4. Halensis, Richardus & alij. Ratio est primò, quia peccatum omne debet esse actus humanus, quales non sunt in qui exercentur in ebrietate & somno, alioqui posset quis, etiam tempore somni audire Sacrum, consecrare, & reliqua Sacramenta conferre, quod omnes negant. Licet verò plus requiratur ad bonum quam ad malum, hoc sensu, nempe ut actus sit laudabilis, non tamen praecise ut sit humanus, actus tamen humanus sufficit ad impletionem praecipi, & Sacramenti consecrationem, quamvis non sit laudabilis, sed malus; ut si Sacerdos baptizet aut consecret simoniace.

Dices: ergo contra id quod in secundâ conclusione asseruimus, ebrietas non erit peccatum, nam post datam causam ebrietas ipsa non est libera, nec in potestate hominis est illam vitare. Idem est in actuali occisione hominis, postquam enim quis alteri lethale vulnus infligit, ex quo statim moritur, etiamsi mors non eodem instanti contingat, quo infligitur vulnus, sed paulò post, non tamen est in potestate vulnerantis mortem eius impedire. Respondetur, quando effectus immediatè post causam datam sequitur, est ei in communi hominum aestimatione conjunctus, ut in exemplis hic positis, ebrietate scilicet & occisione illa contingit: unde ob immediatam illam connexionem censentur hi effectus humani, liberè scilicet & humano modo producti; secus res se habet, quando diuturnum aliquod tempus inter effectum & causam datam intercedit; quamvis enim re ipsa ad eam sequatur effectus, in morali tamen hominum iudicio non ita cum ea connectitur, sed alio se modo ad illam habere censetur, quam si sequeretur immediatè.

IX.
Aliud est, quando effectus ad causam liberè datam sequitur immèdiatè, aliud quando inter causam & effectum longum tempus intercedit.

Secundò probatur Conclusio: sequeretur namque eum, qui alteri propinavit venenum tamdiu peccare, quamdiu venenum operatur, imò operationem ipsam & alterationem à veneno in illius corpore factam ac receptam, esse peccatum. Tannerus hic, disp. 4. q. 4. dub. 3. concedit consequentiam. At sanè inconveniens videtur concedere ipsas operationes potentiae vegetativae, & ejusmodi alterationes esse peccata, sic enim & in Christo, quot vulnera tot fuissent peccata, ad quae etiam Christus ut vera causa materialis liberè concurrisset, imò ad nonnulla in genere causae efficientis, liberè se ad eorum instigationes & impulsus movendo. Quod verò operatio veneni & similia in hac sententia sint peccata patet, quia aequè sequuntur ad causam liberè datam: si verò hoc non sufficiat in iis ut censentur operationes humanae, certè nec sufficiet in actionibus tempore somni vel in ebrietate factis.

X.
Quid de veneni operatione confidendum, quod longo tempore in hominis corpore operatur.

SECTIO SEPTIMA.

Argumenta contententia actus ad causam liberè datam secutos extra statum libertatis, esse peccatum.

CONTRARIUM tenent Thomistae communiter, nempe actus (idem est de omissionibus) ad causam liberè datam secutos extra statum libertatis, esse peccata: ita Cajetanus, Soto, Medina, & alij. Lorca hic, Disp. 7. Valentia hic, q. 1. puncto 4. Tannerus hic disp. 4. q. 4. dub. 3. & alij ex recentioribus, qui primò obijciunt communem praxim, solent enim homines actiones istas & omissiones confiteri, ergo sunt peccata. Contra: ista etiam confiteri solent, quando retractarunt priorem voluntatem ante eventum, & tamen tunc, etiam juxta adversarios, non sunt peccata.

I.
Et eo quòd confiteri haec homines solent, non sequitur semper esse peccata.

Vasquez itaque Disp. illa 94. num. 16. cum aliis negat, per se loquendo necessarium esse opus ipsum vel omissionem extra statum libertatis secutam confiteri, sed sufficere ait si confiteatur quis se causam proximam ejusmodi eventui posuisse: confitentur verò ista fideles, quia hoc modo faciliùs & plenius explicatur quidquid fuit malitiae in causa. Imò aliquando

II.
Negant quidam necessarium esse confiteri opus extra statum libertatis factum.

Cur huiusmodi opera confiteri interitum debent hominibus.

quando ratione restitutionis, vel censurae huic operi adjunctae ista confiteri est necessarium; infliguntur enim interdum huiusmodi poenae ob peccatum praecedens, non praecise, sed sub conditione effectus secuturi, ut responderi debent adversari casu quo retractetur voluntas ante eventum; leges enim humanae spectant eventum, per effectus quippe tantum externos laeditur humana politia. Extra dictos autem casus verum plerumque est quod affirmabat Vasquez.

III. Non negat S. Thomas completum esse malitiam peccati omifionis in genere moris quando causa primò est liberè posita.

Objiciunt secundo Sanctum Thomam 2. 2. q. 79. art. 3. ad 3. ubi asserit omifionem tunc incipere imputari ad culpam, quando est tempus operandi. Vasquez, citatus cap. 1. fatetur Sanctum Thomam esse in contraria sententia. Dicit tamen potest cum quibusdam recentioribus, solum velle Sanctum Thomam omifionem ante illud tempus non imputari, id est non censeri omnino consummatum in genere naturae seu entis, & quasi Physicè, sicut homicidium in ebrietate, non tamen ait esse ista tunc solum formaliter peccata, nec fuisse antea completum peccatum omifionis in genere moris: hoc enim tunc contingit, quando causa est voluntariè & liberè primò applicata, ut dictum est (sicut namque juxta illud Matthaei 5. Qui concupiscit mulierem, jam mechatus est in corde suo, ita & hic omisit in corde suo, imò & aliquo modo in executione, nempe dando causam. Hic autem actus licet Physicè sit peccatum commissionis, moraliter tamen est peccatum omifionis contra praecceptum affirmativum audiendi Sacrum, ut ostensum est sectione praecedente, num. quarto.

IV. Quid teneatur confiteri is, qui ex intentione non audiendi Sacrum dormiens, postea tamen audit Sacrum.

Objiciunt tertio: his qui decrevit Sacrum omittere, & ea intentione eat dormitum, postea ante elapsum tempus excitetur, & Sacrum audiat, non potest dici omifisse Sacrum, ergo dare causam non est omittere. Respondetur distinguendo antecedens: non potest dici omifisse omifione consummatà in genere entis, concedo; in genere moris, nego. Unde & in confessione dicere quoad hoc potest se Sacrum omifisse; sicut & qui dedit causam sufficientem homicidio, dicere in confessione similiter quoad hoc potest se hominem occidisse, licet is per miraculum à morte liberetur, quod tamen non pari ratione dicere posset is, qui solum interiùs proposuisset hominem occidere.

V. Magis melius est rem illam seu causam omifionis datam, in confessione aperire sicut est.

Satius tamen est rem aperire sicut, est ne dicere videatur fuisse omifionem Sacri, vel occisionem Physicè consummatam, hoc enim sonant haec voces. Si verò post excitationem adhuc nolit audire Sacrum, committit Metaphysicè novum peccatum omifionis, imò ut plurimum moraliter, quod sine dubio dicendum est, si notabilis intercessisset interruptio inter primam causae applicationem & secundam volitionem omitteendi; eruntque tanquam duo peccata numero distincta confitenda, sicut duo fercula carnis die venenis comesta, in prandio unum, alterum in cenà.

VI. Dare causam illam rebus, quae non sunt peccata, est seipsum peccatum.

Objiciunt quarto, si omifio vel effectus positivus in somno secutus, non sit peccatum, ergo nec erit peccatum dare causam, causa enim ideo solum est mala, quia effectus est malus, ut in aliis constat. Respondetur negando antecedens: dare enim causam ad illa quae non sunt peccata est frequentissimè peccatum: sic enim dare causam gravi novero proximo est peccatum, & tamen noverum illud non est peccatum; ut ursum vel canem in alterius oves immittere, vel ut fecit Samson circa segetes, effectus ille secutus nempe comestio ovium, aut segetum combustio, non est formaliter peccatum: sic enim peccaret homo post mortem, si ni-

R. P. Comptoni Theol. Scholast. Tom. I.

mirum priùs moreretur, ut fieri potest, quam executioni mandaretur effectus: sufficit ergo quod effectus ille sit malus, seu nocivus, licet non sit formaliter peccatum.

Imò ulterius, ut supra dixi, sequi videtur peccare hominem illum mortaliter in purgatorio, vel etiam in caelo existentem, quamvis ante mortem eliciat actum contritionis. Dices non sequi; cum namque voluntas illa prior sit ante eventum retractata, cessat effectus in ratione voluntarii. Contra: hinc enim ostenditur effectum illum non esse omnino peccatum, nec esse actum humanum, cum eodem planè modo sequatur ad causam liberè & necessariò datam, vel liberè quidem, sed retractatam; id enim omne & solum est actio humana quod ita subditur voluntati humanae, ut illà nolente & contradicente non sequatur; hac siquidem de causa communi sententia affirmat hominem, qui antea liberè intendebat consecrare vel baptizare in somno vel amentià pro tempore secuturà, de facto tamen his durantibus, validè non consecrare, quantumcumque verba proferat super materiam applicatam; nempe quia licet causa sit liberè data, non tamen sequitur effectus modo humano, & hoc ideo, quia non est tunc in potestate hominis actionem illam non facere, sed eodem modo verba consecrationis aut baptismi proferat ex vi imaginationum tunc occurrere solitarum, idque quantumvis ante somnum vel amentiàm decrevisset ea non proferre.

VII. Ex illa sententia sequetur hominem in purgatorio, vel etiam in caelo peccare posse mortaliter.

Nullus valet in somno consecrare, licet ante somnum liberè decreverit consecrare.

SECTIO OCTAVA.

Alia difficultas circa actus extra flatum libertatis secutos.

Objiciunt quinto: actiones aliquas interdum fieri cum omnimodà distractione, & consequenter sine actuali libertate, quae tamen quia cum advertentià & libertate sunt inchoatae censentur humane, & capaces bonitatis & malitiae, eo modo quo actus externus: ut cum sacerdos planè distractus consecrat: ergo idem dici poterit de iisdem actionibus in somno, ebrietate, vel amentià factis.

I. Objicies, actiones aliquas cum omnimodà distractione factas, validè tamen fieri; ergo etiam in somno.

Vasquez hic d. 75. cap. 3. num. 12. & alibi, idem de his actionibus judicandum ait, quod de iis, quae in somno vel ebrietate fiunt, quod etiam sentire videtur Coninck de Sacramentis q. 64. art. 8. dub. 2. num. 71. si homo ita planè distractus sit, ut omnino interrumpatur prior intentio, vel attentio: addit tamen quamdiu quis pergit in eodem opere hoc nunquam contingere, semper enim, ut ait, manet tenuis saltem aliqua advertentia à primà intentione derivata, licet non semper percipiatur, quae actiones illas dirigit, Sacerdotem scilicet etiam distractè consecrantem, &c. cujus indicium est, inquit, nam si contingat ut mens planè aliò trahatur, cessat illico actio exterior, nec nisi novà adhibita intentione, prosequi quis opus inceptum potest.

II. Vasquez ad hunc modum actiones cum omnimodà distractione factas, esse iis similes, quae fiunt à dormiente.

Coninck tenet semper aliquà manere aut advertentiam.

Alii nihilominus existimant etiam post primam intentionem operetur quis planè distractè, adhuc operationem illam capace esse bonitatis & malitiae, non quidem ita ut imputetur ad novum meritum, vel demeritum, sed per modum actus externi, ita scilicet ut per actionem illam satisficiat praeccepto, quod dici nequit de operatione in somno, ebrietate, vel amentià facta. Ratio verò est inquit, quia actio illa fit humano modo, ita scilicet

III. Alii actionem cum distractione factam dicunt esse capax bonitatis & malitiae.